

A képiró hallgatása **Zoltánfy István (1944-1988) laudációja**

Volt egy szobor Örvidéken vagyis Burgenlandban. Egy ideiglenes szobor. A múlt század nyolcvanas éveinek végén, úgy egy-másfél évig. Egy téglaszínűre kiégett farmotoros Skoda karosszériájának roncsa volt. A sógorok ott hagyták az országút mentén. A magyar autósok tüntetően lassítottak és dudáltak mellette. Még azt a diszkót is láttam, ahonnan kijött az az osztrák srác részegen, és a Mercijébe vágta magát. Nem is látta tán a másik kocsit, amibe hátulról belehajtott, úgy, hogy az lerepült az útról. Kapott pár hónapot érte. Zoltánfy István, a festő, legjobb szegedi barátom, a nagyobbik lányával tartott Németországba, azon a végzetes augusztusi napon. A lányka kirepült, és megmentették, de festőnk bennégett. Egyet azért hozzátennék: aki hátulról ilyen ütést kap a kocsiban maradván, az már nem élve ég el.

De hagyjuk a halált, beszéljünk az életről. Az alsóvárosi kiskamasz 1958-ban megnyerte a Népszabadság gyermekrajz pályázatát. A filmhíradóban egy viharkabátos serdülő vette át a díjat. Ez a világosbarna, vastag vászonból készült, nagyzebű kabát az ötvenes évek tavaszi-őszi, a nagyon szegényeknek téli viselete is volt. Ez a kabát szimbolikusan is rajta maradt, mint a vidékiség. Mert bár a győzelemmel együtt járt a pesti képző- és iparművészeti gimnáziumba való felvétel is, erről sem ő, sem a szülei nem tudtak. Fölvételizett, erre elutasították. Ez a vidékiség, tömören. Zoltánfy Szegeden végezte iskoláit. 1971-ben 27 éves volt, amikor az egyetlen létező tévécsatornán, a TV Galériájában D. Fehér Zsuzsa művészeti író mutatta be képeit. Zoltánfy negyven perc alatt országos híró festő lett. A komcsik - lehet, hogy sznobériából – de tisztelték a kultúrát.

Zoltánfy művelt, tiszta, szerény és hallgató ember volt. Ötvenhatban is, amikor az öccse ollóval piszkálgatta egy kézigránát gyutacsát a vasárnapi ebédnél, és ijedtében az asztal alá dobta, neki a dobhártyája is megrepedt; nemcsak a lába lett tele szilánkkal, mint a család többi tagjának. Mert ő akkor is hallgatott.

Én csak egy reneszánsz kismester szeretnék lenni, ez volt az egyetlen mondat, amit többször is hallottam tőle. Szerénytelen mondat, mert a trecento meg a quattrocento idején kismesternek lenni is nagy tisztesség volt.

Az 1970-ben festett „Kocsma” című képén, a már-már a hiperrealizmus határát súroló ábrázolást megemeli az alakok némasága. Tömve a Sárkány kocsmá, együtt vagyunk még itt, de már nem tudunk mondani egymásnak semmit. Amikor pedig hiányolt a sörözőből, odafestette a beszélő meg a hallgató ferit a Tiszával egy képre.

A kor, amely festővé tette a címfestő fiát nem tűnt reneszánsznak, inkább valami késő középkori zűrzavarnak. De szemlélődő, nyugodt természete felfedezte benne - bennünk - azokat az elemeket, amelyeket a kora reneszánsz tisztaságával, a színek mögül elővilágló hittel felmutathat múlnak, jövőnek. Az egyidejűségben megmutatkozó szimultaneitást csak a kiválasztottak képesek vászonra vinni. A németalföldiek is csak alföldiek, éppúgy, mint mi, ezt is ő látta legtisztábban a magyar piktúrában. Zoltánfy Istvánt a szürrealizmusban is a filozófia és az a festői módszer érdekelte, amely alkalmas volt az ő világának elmondására. Mert mesemondó volt ő, mint Süli András, az okosok által naivnak nevezett festő, aki Szegeden halt éhen, a

nagydíj elnyerése előtt egy héttel. Mindketten ismertük őt a Szent István téri piacról, ahol egy giccsfetőnőnek robotolt éhbérért.

Tájak, emberek, tárgyak vonulnak Zoltánfy vásznain, nemzedékek és felhők, vaskosan is tűnékeny parasztházak és örökkévalóságra szólóan merev, félszeg tartásban öregemberek és fiatalok. A századfordulós fotográfiákról átlépett, retusálatlan alakok keveredve a pillanatképekkel. Bűnöm az volt, hogy megpróbáltam Pestre csábítani. Nem ment, és nem is mehetett el Szegedről - ezekből az emberekből táplálkozott. És persze a mai napig nincs állandó galériája.

Zoltánfy képein újra az emberek kerültek a központba. Képiró volt ő, a szó mindkét értelmében, a gazdag szegedi kézművesség és a kifogyhatatlan irodalmi kincsesláda letéteményese, tovább gondolója. Az életerő mély, természetes, isteni ritmusát festette egész életében. Bennünket. A szegedi nemzetet. Úgy gyűjtötte a sorsokat, mint a régi butéliákat, cserépedényeket, kopottan is az ősök keze nyomát viselő bútorokat. Hiszen a sorsunk törékeny, akár a cserép, és mégse mulandó, ha van, ki diribdarabjait gonddal, szeretettel összeragasztja. Ő már régen úgy festett, ahogy én csak szerettem volna írni akkoriban.

Szeged kicsibéjén, Deszken a róla elnevezett iskola előtt szobrot kapott pár éve, ő, aki híd volt az alföldi realizmus és a tündéri szürrealizmus között. Szobra van. Ahelyett, hogy ontaná az érett remekműveket. Mint a 44 évesen elszállt Saint-Exupéry, D. H. Lawrence és Francis Scott Fitzgerald. Vagy Jackson Pollock, aki szintén autóban végezte. Egy közös mindegyikükben: maradandó életművet hagytak hátra. Nem az számít, mennyi ideig, hanem az, hogyan szerepelünk Isten színpadában, amit jobb híján életnek hívunk.

Temesi Ferenc